

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑. จิตตสฺส โวสสคฺโคติ อิมสฺส เอตฺตเกสฺส จาเนสฺส สติยา
อนิคุณฺหิตฺวา จิตตสฺส โวสสชฺชนํ สติวิโรหิตํ อตฺโถ ๑ โวสสคฺคานุปฺปทานนฺติ
โวสสคฺคสฺส อนุปฺปทานํ ปฺนปฺปนํ วิสสชฺชนนฺติ อตฺโถ ๑ อสทกฺกจกิริยตาติ
เอเตสํ ทานาทินํ กุสลธมฺมานํ ภาวนา ย ปุคฺคสฺส วา เทยฺยธมฺมสฺส วา
อสทกฺกจกฺกรณวเสน อสทกฺกจกิริยาติ วิภงฺกวัฒนฺนา ๑ เอเตสํ ทานาทินํ
กุสลธมฺมานํ ปวตฺตเน ปุคฺคสฺส วา เทยฺยธมฺมสฺส วา อสทกฺกจกิริยา ๑
สทตฺตสฺส ภาโว สาทจํ สาทจฺเณ กิริยา สาทจกิริยา สาทเยว สาทจกิริยตา
น สาทจกิริยตา อสาทจกิริยตา ๑ อนญฺจิตกิริยตาติ น อญฺจิตกิริยตา
นิรฺนตรกฺรณํ อนญฺจิตกิริยตาติ เอกงฺกุตฺตเร ฉญฺจวคฺคกฺฎีกา ๑

น อญฺจิตกฺรณํ อนญฺจิตกิริยตา ๑ ยถา นาม กกณญฺโก โลกํ
กนฺตฺวา โลกํ ติญฺจติ น นิรฺนตรํ คจฺจติ เอวเมว โย ปุคฺคโถ เอกทิวสํ
ทํ วา ทตฺวา ปุชฺชํ วา กตฺวา ธมฺมํ วา สุตฺวา สมณธมฺมํ วา กตฺวา
ปฺน จิสฺสํ กโรติ น นิรฺนตรํ ปวตฺเตติ ตสฺส สาท กิริยา อนญฺจิตกิริยตาติ
วจฺจติ ๑ โอลีนฺวตฺติตาติ นิรฺนตรกฺรณสงฺขาตสฺส วิปฺพารสฺส อภาเวน
โอลีนฺวตฺติตา ๑ นิภิจิตฺตจฺจนฺตฺตาติ กุสลกิริยา ย วิริยจฺจนฺตฺส นิภิจิตฺตภาโว ๑
นิภิจิตฺตฐรฺตาติ วิริยฐรฺสฺส โอโรปนํ โอสสทกฺกิตฺมานสตาติ อตฺโถ ๑
อนริฏฺฐานนฺติ กุสลกฺรณํ ปติฏฺฐานาภาโวติ วิภงฺกวัฒนฺนา ๑ อนนฺนโยโคติ
อนนฺนยฺยธฺมํ ๑ กุสเลสฺส ธมฺเมสฺส อาเสวนาทินํ อภาโว อนาเสวนาทโย ๑
ปมาโทติ สรฺูปนิทฺเทโส ๑ ปมชฺชนาติ อาการนิทฺเทโส ๑ ปมชฺชิตตฺตฺตนฺติ
ภาวนิทฺเทโสติ เอกงฺกุตฺตรกฺฎีกา ๑

๒. ปมาโทติ ปมฺหณฺ ๑ โย เอวฺรโป ปมาโทติ อิํ อตฺถปริยายสฺส
 พุณฺณปริยายสฺส จ ปริยตฺถาภาวโต อากาโรทสฺสนํ ๑ อิํ วุตฺตํ โหติ
 ยวํ อาทิโต ปฏฺจาย ทสฺสีโต ปมาโท โย อญฺเญปี เอวฺมาภาโร เอวฺชาติโก
 ปมาโท ปมฺหณการวเสน ปมฺหณา ปมฺหจิตฺถาววเสน ปมฺหจิตฺตุนฺติ สงฺขํ
 คโต อํ วุจฺจติ ปมาโทติ ๑ ลกฺขณโต ปเนส ปณฺจสุ กามคฺเชสุ
 สติไวสฺสคฺคลกฺขณํ ตตฺถเว สติยา วิสฺสจฺจกาโร เวทิตฺพุโติ วิงฺกวณฺณนา ๑

ตตฺถ ยถิํ ภิกฺขเว ปมาโทติ เอตฺถ ภิกฺขเวติ อาลปณํ ๑ ยถา อํ
 ปมาโทติ อตฺโถ ๑ ปมาโทติ ปมฺหณกาโร ๑ อูปปฺนนา จ กุสลา ธมฺมา
 ปริหานนฺติติ อิํ ฌานวิปัสฺสนานํ วเสน วุตฺตํ ๑ มคฺคผลานมฺปน สกฺิ
 อูปปฺนนานํ ปฺน ปริหานิ นาม นตฺติ ๑ อปฺปมาโท ปมาทสฺส ปฏฺิปกฺขวเสน
 วิตฺถารโต เวทิตฺพุโติ ตทฺถยสฺสตฺตวณฺณนา ๑

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มครเป็นไทย

๑. อรรถกถาวิภังคปกรณ์ว่า สองบทว่า จิตตสฺส โวสฺสกุโ คคือ ความไม่ใช้สติข่ม (จิต) แล้วปล่อยจิตไปในฐานะมีประมาณเท่านั้น เหล่านี้ อธิบายว่า ความเว้นจากสติ ฯ บทว่า โวสฺสกุคานุปฺปทานํ ได้แก่ การสนับสนุนการปล่อย อธิบายว่า การปล่อย (จิต) เรื่อยไป ฯ การทำโดยไม่เคารพ ด้วยสามารถแห่งการทำโดยไม่เคารพแก่บุคคลก็ตาม แก่ไทยธรรมก็ตาม ในการเจริญกุศลธรรมมีทานเป็นต้นเหล่านี้ ชื่อว่า อสกุจฺจกิริยา ฯ

ฎีกาฉฐวรรค เอกนิบาต อังคุตตรนิกายว่า การทำโดยไม่เคารพแก่บุคคลก็ตาม แก่ไทยธรรมก็ตาม ในการประพฤติกุศลธรรมมีทานเป็นต้นเหล่านี้ ชื่อว่า อสกุจฺจกิริยา ฯ ความเป็นแห่งการติดต่อ ชื่อว่า สาทจฺจ การทำโดยความเป็นแห่งการติดต่อ ชื่อว่า สาทจฺจกิริยา สาทจฺจกิริยา นั้นนั้นแหละ ชื่อว่า สาทจฺจกิริยา ความเป็นแห่งการทำติดต่อ หามิได้ ชื่อว่า อสาทจฺจกิริยา ฯ บทว่า อนญฺจิตกิริยา คือ การทำไม่หยุด ได้แก่การทำต่อเนื่องหามิได้ ชื่อว่า อนญฺจิตกิริยา ฯ

อรรถกถาวิภังคปกรณ์ว่า การทำไม่หยุดหามิได้ ชื่อว่า อนญฺจิตกิริยา ฯ ธรรมคาถิก้า วังไปหน่อยหนึ่ง แล้วก็หยุดอยู่หน่อยหนึ่ง ไม่วังเรื่อยไป ฉนั้นใด บุคคลใด ให้ทานก็ดี ทำการบูชาก็ดี ฟังธรรมก็ดี บำเพ็ญสมณธรรมก็ดี วันหนึ่งแล้ว ต่อกาลนาน จึงทำอีก หายังกุศลธรรมเหล่านั้นให้เป็นไปเนื่องนิตย์ ไม่ ฉนั้นนั้นเหมือนกัน กิริยานั้น ของบุคคลนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า อนญฺจิตกิริยา ฯ บทว่า โอลินฺวตฺติตา คือ ชื่อว่าความเป็นผู้ประพฤดิย่อหย่อน เพราะไม่มีความขยัน กล่าวคือการทำต่อเนื่อง ฯ ความเป็นผู้มีความพอใจด้วยสามารถแห่งความเพียรในการบำเพ็ญกุศลอันวางเสียแล้ว ชื่อว่า นิกุจฺตจฺจนฺตทา ฯ ความปลงลงเสียซึ่งธุระ ด้วยสามารถแห่งความเพียร ชื่อว่า นิกุจฺตจฺจรฺรตา อธิบายว่า ความเป็นผู้มีใจท้อแท้ ฯ ความไม่มีความตั้งมั่นในการบำเพ็ญกุศล ชื่อว่า อนธิญฺจานํ ฯ

ภูิกากเอนิบาท อังกุตตรนิกายว่า การไม่ประกอบเนื่อง ๆ ชื่อว่า
อนนุโยโค ฯ ความไม่มีแห่งกิจทั้งหลาย มีการเสพคุ้นเป็นต้น ในกุศลธรรม
ทั้งหลาย ชื่อว่า อาการมีความไม่เสพคุ้นเป็นต้น ฯ ศัพท์ว่า ปมาโท เป็นศัพท์
แสดงไขโดยสรูป ฯ ศัพท์ว่า ปมชฺชนา เป็นศัพท์แสดงไขอาการ ฯ ศัพท์ว่า
ปมชฺชิตตฺตํ เป็นศัพท์แสดงไขภาวะ ฯ

๒. อรรถกถาวิภังคปกรณ์ว่า ความเลินเล่อ ชื่อว่า ประมาท ฯ คำว่า
โย เอรุโรป ปมาโท นี้ ชื่อว่าเป็นคำแสดงอาการ เพราะกระบวนอรรถและ
กระบวนพยัญชนะไม่มีที่สุด ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอธิบายคำนี้ไว้ว่า
ความประมาท ที่เราแสดงแล้วตั้งแต่ต้น อนึ่ง ความประมาทแม้อย่างอื่นที่มี
อาการอย่างนั้น มีชาติอย่างนั้น อันถึงการนับได้ว่า ความเลินเล่อ ด้วยสามารถ
แห่งอาการเลินเล่อ ว่า ความประมาทด้วยสามารถแห่งความเป็นธรรมชาติ
มัวเมา เราเรียกว่า ความประมาท ฯ ก็ ความประมาทนี้ บัณฑิตพึงทราบโดย
ลักษณะว่า มีการปล่อยสติไปในกามคุณ ๕ เป็นลักษณะ มีการปล่อยสติไป
ในกามคุณ ๕ นั้นเหมือนกันเป็นอาการ ฯ อรรถกถาแห่งพระสูตรทั้ง ๒ นั้น
ว่า บรรดาคำเหล่านั้น ในพระบาลีว่า ยถิทํ ภิกฺขเว ปมาโท นี้ มีวินิจจยดัง
ต่อไปนี้ บทว่า ภิกฺขเว เป็นอาลปนะ ฯ ความว่า ความประมาทนี้ ฉันทใด ฯ
อาการแห่งความมัวเมา ชื่อว่า ความประมาท ฯ คำว่า อุปฺปนฺนา จ กุสลา
ธมฺมา ปรีหายนฺติ นี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสด้วยสามารถแห่งฉานและวิปัสสนา ฯ
ก็ เมื่อมรรคและผลเกิดขึ้นคราวเดียวแล้ว ชื่อว่าความเสื่อมอิกย่อมไม่มี ฯ
ความไม่ประมาท บัณฑิตพึงทราบโดยพิสดาร ด้วยสามารถแห่งธรรมอันเป็น
ข้าศึกต่อความประมาท ฯ